

Læreplan i samisk fordypning

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på nordsamisk.

Fastsatt av Sametinget 08.11.2019 Eksamensordning fastsatt av Sametinget
10.08.2020

Gjelder fra 01.08.2020

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Fordypning i samisk skal gi elevene mulighet til å utforske samiske språk og tekster på varierte måter ut fra ulike perspektiver og ut fra egne interesser. Faget bygger på et tekstbegrep som omfatter muntlige, skriftlige og sammensatte tekster, der skrift, lyd og bilder spiller sammen, og der ulike teksttyper blir formidlet gjennom ulike medier. Tekstene skal knyttes til elevenes egen samtid og til samisk kultur og fortellertradisjon i fortid og nåtid. Faget skal gi elevene mulighet til å arbeide kreativt med kommunikasjon og tekstsaking ut fra egne interesser. Faget skal gi mulighet for å utvikle ulike arbeidsmåter både alene og sammen med andre. Faget skal også bidra til å utvikle elevenes kompetanse i å forstå, og kritisk vurdere hvordan teknologi og digitale medier påvirker samisk språk og språkbruk i samfunnet. Faget skal forberede elevene på et arbeidsliv der det stilles krav til språklig og digital kompetanse.

Faget skal bidra til å oppfylle verdigrunnet for opplæringen. Utgangspunktet for opplæringen i faget fordypning i samisk skal være elevenes bakgrunn, samisk kultur og samiske verdier. Elevene skal gjennom opplæringen bli trygge språkbrukere som kan bruke sin flerkulturelle kompetanse i mange ulike situasjoner. Faget skal fremme verdier og positive holdninger som støtter opp under samiske fellesskap både lokalt og i hele Sápmi/Sábme/Saepmie. Fordypning i samisk skal bidra til å fremme elevenes kritiske tenkning og etiske bevissthet og bidra til å fremme god dømmekraft.

Kjerneelementer

Sámástit/Sámástit/Saemiesticdh

Elevene skal få prøve ut og utvikle muntlig kompetanse i ulike situasjoner og på ulike måter. Elevene skal ut fra egne interesser få utforske muntlig språk og ulike muntlige tekster og formidlingsmåter. Elevene skal kunne kommunisere med andre i samtaler og samhandling og i forberedte presentasjoner for andre.

Utvikling av lesekompetanse

Elevene skal lese for å lære og for å få positive opplevelser og leselyst. Ved å lese ulike tekster skal elevene få estetiske opplevelser, få interesse for ulike emner, få undre seg og få lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Elevene skal vurdere tekster kritisk og reflektere over tekstenes relevans, påvirkningskraft og troverdighet.

Utvikling av skrivekompetanse

Elevene skal ut fra egne interesser skape ulike typer tekster der elevene bruker forskjellige skriftlige uttrykksmåter og medier. Elevene skal få velge digital språk- og kommunikasjonsteknologi som passer til sammenhengen og arbeidsmåtene. De skal kunne vurdere egne og andres tekster og kunne bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger fra andre.

Språk som system og mulighet

Elevene skal få kunnskaper om og erfaring med å bruke språkets system og språkets retoriske og estetiske sider i arbeid med faget. De skal kunne bruke alminnelige språk- og sjangernormer og også kunne bruke språkets muligheter kreativt i egne tekster.

Språklig mangfold i Sápmi/Sábme/Saepmie

Elevene skal få utforske hvordan situasjonen er for samiske språk i ulike deler av Sápmi/Sábme/Saepmie. Elevene skal videreutvikle kunnskaper om de ulike samiske språkene og skal kjenne til noen likheter og forskjeller mellom dem. Elevene skal få kjennskap til fellestrekk i tekster og muntlige tradisjoner fra ulike områder.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I fordypning i samisk handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å bidra til å utvikle elevenes positive selvbilde og en trygg identitet som samisktalende i et flerspråklig og flerkulturelt samfunn.

Demokrati og medborgerskap

I fordypning i samisk handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene skal få muntlige og skriftlige ferdigheter slik at de kan møte utfordringer på demokratiske måter. I fordypning i samisk får elevene grunnlag for å reflektere over problemstillinger knyttet til flertallets og mindretallets retter og rettigheter. Gjennom opplæringen skal elevene få øving i å tenke kritisk, delta i diskusjoner og akseptere ulike meninger.

Bærekraftig utvikling

I fordypning i samisk handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene gjennom arbeid med språk og tekst skal få kunnskap og bevissthet om samiske levemåter, tradisjonelle kunnskaper og verdier og tilknytning til naturen. Opplæringen skal bidra til at elevene blir bevisste på å videreføre samiske kunnskaper og verdier til kommende generasjoner.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i fordypning i samisk er å få mer kunnskap om og erfaring med å kommunisere med andre, å lytte til og forstå andre, å selv kunne uttrykke seg muntlig og å bygge egne innspill på andres. Elevene skal bruke relevante ord og begreper og fagspråk når de samtaler om, diskuterer og presenterer ulike emner i faget.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i fordypning i samisk er å kunne skrive ulike typer tekster og tilpasse tekstene til formål, innhold og mottaker. Elevene skal kunne planlegge, skrive og bearbeide fagrelevante tekster for å utvikle skriftspråklig kompetanse.

Å kunne lese

Å kunne lese i fordypning i samisk er å kunne lese og forstå ulike typer tekster med forskjellige formål. Tekstene skal være både sammenhengende tekster og multimodale tekster fra ulike medier. Elevene skal kunne finne informasjon i og forstå resonnementer i teksten. De skal også kunne reflektere over og vurdere ulike typer tekster.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i fordypning i samisk er å kunne bruke hensiktsmessige digitale ressurser i læring, tekstskaping og samhandling. Elevene skal kunne finne informasjon i digitale kilder og bruke denne kritisk. De skal også kunne kommunisere med andre digitalt og skal kunne skape egne digitale produkter. Elevene skal utvikle evne til kritisk tenkning og etisk bevissthet over hvordan de framstiller seg selv og andre på nett. Elevene skal kunne følge regler for personvern og opphavsrett.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering 10. trinn

Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utvikle og fordype seg i problemstillinger knyttet til språk eller tekst ut fra egne interesser og presentere resultatet av arbeidet ved å bruke ulike uttrykksformer
- undersøke og presentere noen likheter og forskjeller mellom de samiske språkene når det gjelder språk, skriftlige tekster eller muntlige tradisjoner
- utforske og gjøre rede for hvordan eventyr, sagn, myter og andre muntlige tradisjoner kommer til syne i ulike nyere tekster
- utforske og sammenligne språkbruk og retoriske virkemidler i ulike medier og sammenhenger
- skape digitale produkter som kombinerer ulike medietyper
- utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon og også språkvalg
- formidle egne opplevelser og tolkninger av tekster kreativt med og uten bruk av digitale verktøy
- reflektere kritisk over egen rolle i digital kommunikasjon, og hvordan eleven framstiller seg selv og andre på nett
- bruke kilder på en kritisk og etterprøvbar måte og følge regler for personvern og opphavsrett
- dokumentere og vurdere egen utvikling i arbeidet med faget

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i fordypning i samisk på 8., 9. og 10. trinn når de arbeider med og presenterer ulike problemstillinger knyttet til språk eller tekst. De viser og utvikler kompetanse når de arbeider kreativt med å utvikle egne tekster og digitale produkter med ulike medier. Videre viser og utvikler elevene kompetanse når de bruker kunnskaper om og reflekterer over samiske språk, samisk kultur og samfunn i sin tekstproduksjon.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved å legge til rette for utforskende og kreative prosesser der elevene får bruke egne interesser som utgangspunkt for læring. Læreren skal legge til rette for varierte arbeidsmåter der elevene får arbeide oppdagende og utforskende, både alene og sammen med andre. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i fordypning i samisk. Elevene skal få anledning til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle ferdigheter i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen i fordypning i samisk etter 10. trinn.

Læreren skal planlegge og til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i fordypning i samisk basert på den samlede kompetansen eleven har vist muntlig, skriftlig og digitalt.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Etter 10. trinn: Elevene skal ha én standpunktkarakter i fordypning i samisk.

Eksamensordningene i fagene skal sendes på høring og ferdigstilles senere.

Eksamen for elever

Etter 10. trinn: Eleven kan trekkes ut til muntlig eksamen, med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

10. trinn: Se gjeldende ordning for eksamen for grunnskoleopplæring voksne